

የማዕከላዊ ኢትዮጵያ ክልል መንግስት
ማዕከላዊ ነጋሪት ጋዜጣ
MAEKELAWI NEGARIT GAZETTA
OF THE CENTRAL ETHIOPIA REGIONAL STATE

ወልቂጤ 3ኛ ዓመት ቁጥር7 የካቲት 20 / 2016 ዓ.ም	በማዕከላዊ ኢትዮጵያ ክልላዊ መንግስት የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ጠባቂነት የወጣ	Wolkite 3 rd Year No7 February 28/2024

አዋጅ ቁጥር 7/2016 ዓ.ም

የማዕከላዊ ኢትዮጵያ ክልል መንግስት
የሕገመንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ አዋጅ
መግቢያ

የማዕከላዊ ኢትዮጵያ ክልል መንግስት የሕገ-መንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ የክልሉን ሕገ-መንግሥት ለመተርጎም በክልሉ ሕገ-መንግሥት መሰረት የተቋቋመ በመሆኑ፤

የሕገ-መንግሥት ትርጉም አሠራር ይበልጥ እንዲገባበት ብቃትና ጥራት ያለው የሙያ አገልግሎት ለብሔረሰቦች ምክር ቤት ለመስጠት የሕገ-መንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤን ማደራጀት፣ ሥልጣንና ተግባሩን መዘርዘርና ማጠናከር አስፈላጊ በመሆኑ፤

የሕገመንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ አባላትን አሰያየም ሥርዓት፣ የሥራ ዘመን፣ መብትና ግዴታቸውን መወሰን አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ በማዕከላዊ ኢትዮጵያ ክልል ሕገ-መንግሥት አንቀጽ 55 (3) መሠረት የሚከተለው ታውጇል፡፡

Proclamation No 7/2024

The Central Ethiopian Regional State
Constitutional Inquiry Council Proclamation
PREAMBLE

WHEREAS, the Constitutional Inquiry Council of the Central Ethiopian Region State has been established in accordance with the constitution of the region to interpret the constitution of the region;

WHEREAS, it is necessary to organize a Constitutional Inquiry Council, enumerate and strengthen its powers and functions in order to provide competent and quality professional services to the Council of Nationalities in order to further improve the process of constitutional interpretation;

WHEREAS, it is necessary to determine the system of appointment of the members of the Constitutional Inquiry Council, their term of office, their rights and duties

NOW THEREFORE, in accordance with Article 55 (3) of the Constitution of the Central Ethiopia Region; it is here by has been proclaimed the following.

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የማዕከላዊ ኢትዮጵያ ክልል የሕገ-መንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባዔ አዋጅ ቁጥር 7/2016” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያስጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፡-

1. “ክልል” ማለት የማዕከላዊ ኢትዮጵያ ክልል ነው፤
2. “ሕገ-መንግሥት” ማለት የማዕከላዊ ኢትዮጵያ ክልል ሕገ-መንግሥት ነው፤
3. “የብሔረሰቦች ምክርቤት” ማለት በክልሉ ሕገ-መንግሥት አንቀጽ 52 መሠረት የተቋቋመ የማዕከላዊ ኢትዮጵያ ክልል የብሔረሰቦች ምክር ቤት ነው፤
4. “አጣሪ ጉባዔ” ማለት በክልሉ ሕገ-መንግሥት አንቀጽ 82 መሰረት የተቋቋመ የሕገ-መንግስት ጉዳዮች አጣሪ ጉባዔ ነው፤
5. “ሕግ” ማለት በክልሉ የመንግሥት አካላት የሚወጡ አዋጆችንና ደንቦችን እንዲሁም እነሱን ለማስፈጸም የወጡ መመሪያዎችንም ይጨምራል፤
6. “የመንግሥት አካል” ማለት በክልል ምሆኑ በክልሉ ሥር ባሉት ዞኖች፣ ልዩ ወረዳዎች፣ ወረዳዎች፣ ከተማ አስተዳደሮችና ቀበሌ ውስጥ የሚገኙ ሕግ አውጪ፣ ሕግ አስፈጻሚና የዳኝነት አካል ነው፤

PART ONE

GENERAL

1. Short Title

This proclamation may be cited as “the Central Ethiopia Regional State Council of Constitutional Inquiry proclamation No. 7/2024”

2. Definition

In this proclamation, unless the context otherwise requires:

- 1) "State" means the Central Ethiopia Regional State.
- 2) "Constitution" mean The Central Ethiopia Regional State Constitution;
- 3) "The Council of Nationalities" means the Council of Nationalities established in accordance with Article 52 of the constitution of the Central Ethiopia Regional State.
- 4) "Council of Inquiry" means the Council of Constitutional Inquiry established in accordance with Article 82 of the Central Ethiopia Regional State.
- 5) "Law" means the Proclamations and Regulations issued by the state government and also includes directives to execute these laws.
- 6) "State Organ" means the state, zonal, wereda, special wereda, urban centers and kebele legislative, Executives, Judiciary bodies or a body given a judicial power.

7. “ፍርድ ቤት” ማለት በየደረጃው የሚገኝ በህግ የዳኝነት ስልጣን የተሰጠው አካል ነው፤
8. “የመጨረሻ ውሳኔ” ማለት በክልሉ የህግ አውጪ፣ የህግ አስፈጻሚና የህግ ተርጓሚ የመጨረሻ ውሳኔ ሰጪ አካላት የተሰጠና ይግባኝ የሌለው ውሳኔ ነው፡፡
9. “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
10. የጾታ አገላለጽ፣ በዚህ አዋጅ በወንድ ጾታ የተገለጸው አነጋገር ሴትንም ይጨምራል፡፡

ክፍል ሁለት

ስለአጣሪ ጉባዔ አደረጃጀት፣ አባላት፣ ሥልጣንና ተግባር

3. የአጣሪ ጉባዔ አደረጃጀት

1. አጣሪ ጉባዔ የጉባዔው ሰብሳቢ፣ ምክትል ሰብሳቢ እና አባላት ይኖሩታል፤
2. ጉባዔው ከክልሉ ብሔረሰቦች ምክር ቤት ጽህፈት ቤት የድጋፍ አገልግሎት ያገኛል፡፡

4. የአጣሪ ጉባዔው አባላት

አጣሪ ጉባዔው አሥራ አንድ አባላት የሚኖሩት ሆኖ፡-

- ሀ) የክልሉ ጠቅላይ ፍርድቤት ፕሬዚዳንት -- ---ሰብሳቢ፤
- ለ) የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ምክትል ፕሬዚዳንት -----ምክትል ሰብሳቢ፤
- ሐ) በክልሉ ርዕሰ መስተዳድር አቅራቢነት

7) "Court" means state courts which have judicial power at any level.

8) "Final decision" means the decision without appeal given by the final decision-making bodies, legislature, executive and judiciary of the state.

9) "Person" mean a natural or juridical person.

10) Gender Expression

In this proclamation the expression in masculine gender shall apply to feminine gender.

PART TWO

Organization, members, powers and duties of the Inquiry Council

3. Organization of the inquiry Council

- 1) The Inquiry council shall have a chair person, deputy chair person, members.
- 2) The Inquiry may acquire supportive services from office of the Regional Nationalities Council.

4. Members of the Inquiry Council

The Council of Inquiry shall have the following eleven members;

- a) The president of The State supreme Court, -----Chair person.
- b) The Vice-President of the State Supreme Court -----deputy chair person.
- c) Six legal experts designated by the

በክልሉ የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት የሚወከሉ በሙያ ብቃታቸውና በሥነ-ምግባራቸው የተመሰከረላቸው ስድስት የሕግ ባለሙያዎች፤

መ) በብሔረሰቦች ምክር ቤት አፈ-ጉባዔ አቅራቢነት ከብሔረሰቦች ምክር ቤት አባላት መካከል በምርጫ የሚወከሉ ሶስት ----- አባላት ናቸው፡፡

5. የአጣሪ ጉባዔው ሥልጣንና ተግባር

አጣሪ ጉባዔው የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

1. ሕገ-መንግሥታዊ ጉዳዮችን በማጣራት ሕገ- መንግሥቱን መተርጎም አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ለብሔረሰቦች ምክርቤት በጉዳዩ ላይ የውሣኔ ሀሳብ ያቀርባል፤
2. በክልሉ መንግሥት ሕግ አውጪ አካላት የሚወጡ ሕጎች ከክልሉ ሕገ-መንግሥት ጋር ይቃረናሉ የሚል ጥያቄ በማንኛውም ሁኔታ ሲነሳ እና ጉዳዩም በሚመለከተው ፍርድ ቤት ወይም በባለጉዳዩ ሲቀርብለት መርምሮ ለመጨረሻ ውሣኔ ለብሔረሰቦች ምክርቤት ያቀርባል፤
3. በፍርድ ቤቶች የሕገ-መንግሥት ትርጉም ጥያቄ ሲነሳ፤ አጣሪ ጉባዔው፡-
 - ሀ) የትርጉም ጥያቄ መኖሩን ያመነበት እንደሆነ በጉዳዩ ላይ የሚሰጠውን ሕገ-መንግሥታዊ ትርጉም ለብሔረሰቦች ምክር ቤት ለመጨረሻ ውሣኔ ያቀርባል፤
 - ለ) ሕገ-መንግሥቱን መተርጎም አስፈላጊ

state council by recommendations of the chief executive who shall have proven professional competence and high moral standingmembers.

- d) Three elected representative persons designated by the speaker from the members of the Council of Nationalities..... members.

5. Powers and Duties of the Inquiry Council

The Inquiry Council shall have the following Powers and duties.

- 1) Investigate constitutional affairs and if find it necessary to interpret the constitution; it shall submit its recommendations there on to the Council of Nationalities;
- 2) Where the state laws enacted by the legislators are contested as being unconstitutional and such a dispute is submitted to it by any court or interested party, the council shall consider the matter and submit it to the Council of Nationalities for a final decision;
- 3) When issues of constitutional Interpretation arise in the courts, the Council shall:
 - a. Submit its recommendations to the council of nationalities for a final decision if it believes that there is a need for constitutional interpretation;
 - b. Return the case to the concerned court

ሆኖ ሳያገኘው ሲቀር ጉዳዩን ለሚመለከተው ፍርድ ቤት ወዲያውኑ ይመልሳል፤

4. በማንኛውም የመንግስት አካል ወይም ባለሥልጣን የተሰጠ የመጨረሻ ውሳኔ በሕገ-መንግስቱ የተደነገገው መሰረታዊ መብቱና ነጻነቱ ተጥሏል በሚል በማንኛውም አካል የሕገ-መንግስት ትርጉም ጥያቄ ሲቀርብ መርምሮ ለመጨረሻ ውሳኔ ለብሔረሰቦች ምክር ቤት ያቀርባል፡፡

6. የአጣሪ ጉባዔው አባላት የሥራ ዘመን

1. የብሔረሰቦች ምክር ቤት የሚወክላቸው አባላትም ሆኑ በርዕሰ መስተዳድሩ አቅራቢነት በክልል የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት የሚሰየሙ የሕግ ባለሙያዎች የሥራ ዘመን የብሔረሰቦች ምክር ቤት የሥራ ዘመን ነው፤

2. የንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ቢኖርም የአጣሪ ጉባዔው አባላት በድጋሚ አባል ሆነው ሊመረጡ ይችላሉ፡፡

7. የአጣሪ ጉባዔው አባላት ከሥራ የሚነሱበት ሁኔታ

1. የአጣሪ ጉባዔው ሰብሣቢና ምክትል ሰብሣቢው ከሃላፊነታቸው የሚነሱት ከክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንትነትና ምክትል ፕሬዝዳንትነት ሲነሱ ነው፡፡

if it finds that there is no need for constitutional interpretation.

4) when issues of constitutional interpretation arise by any person who alleges that his fundamental right and freedoms have been violated by the final decision of any government institution or official may present his case to the inquiry council for constitutional interpretation and inquiry shall consider the matter and submit it to the council of nationalities for a final decision.

6. Term of the inquiry council members

1) The term of office of the members designated by Council of Nationalities and legal experts appointed by the peoples' representative council of the region on recommendations by the chief executive shall be consistent with that of the council of Nationalities.

2) Notwithstanding the provisions of sub-Article (1) of this Article, members of the council of Inquiry may be re-nominated.

7. Removal of members

1) The Chairman and the Deputy Chairman of the Inquiry Council shall be removed of their duties when they resign as President and Vice President of the Supreme Court of the State.

2. ሌሎች የአጣሪ ጉባዔ አባላት ደግሞ በወከሉዋቸው ምክር ቤቶች በበቂ ምክንያት ሊነሱ ይችላሉ።

8. የአጣሪ ጉባዔው አባላት የሥራ ሁኔታና የአገልግሎት ክፍያ የአጣሪ ጉባዔው አባላት ለሚያበረክቱት አገልግሎት በብሔረሰቦች ምክር ቤት የሚወሰን የሙያ አበል ይከፈላቸዋል።

9. የአጣሪ ጉባዔው ሰብሣቢ ሥልጣንና ተግባር

የአጣሪ ጉባዔው ሰብሣቢ፡-

1. የአጣሪ ጉባዔውን ስብሰባ ይጠራል፤ ይመራል፤
2. ለአጣሪ ጉባዔው የሚቀርቡለትን ጉዳዮች በሥርዓት አደራጅቶ ለአጣሪ ጉባዔው አባላት እንዲደርሱ ያደርጋል፤
3. ከአጣሪ ጉባዔው አባላት መካከል ለጉባዔው በቀረበ ጉዳይ ላይ እንደአስፈላጊነቱ የውሣኔ አስተያየት እንዲያቀርቡ ወይም የውሣኔ ረቂቅ እንዲያዘጋጁ ያደርጋል፤
4. የአጣሪ ጉባዔው የውሣኔ ሀሳቦች ለሚመለከታቸው አካላት እንዲተላለፉ ያደርጋል፤
5. የአጣሪ ጉባዔውን ደንብና ሥርዓት ያከብራል፤ ያስከብራል፤
6. ምልክተ ጉባዔ መኖሩን ያረጋግጣል፤
7. የአጣሪ ጉባዔውን የሥራ ክንውን ሪፖርት በየስድስት ወሩ ለብሔረሰቦች ምክር ቤት ያቀርባል።

2) Other members of the Council of Inquiry may subject to good causes, be removed by the body that nominated them.

8. Working Conditions and service pay

Members of the Council of Inquiry shall be entitled to allowance of payment, for the service they render; determined by finance regulations and directives of the state.

9. Power and Duties of the Chair Person

The chair person shall:

- 1) Call and lead meetings of the council of Inquiry;
- 2) Organize matters presented to the council of Inquiry and communicate same to the members;
- 3) Cause the preparation of recommendation of appropriate suggestion or recommendation draft be made, by some of the members, on matters presented to the council of Inquiry;
- 4) Cause decisions of the council of Inquiry to be sent to the concerned organs;
- 5) Observe and cause to observe the regulations and rules of the council of Inquiry;
- 6) Ensure that quorum is attained;
- 7) submit reports to the Council of Nationalities on the activities of the council of Inquiry every six months.

10. የአጣሪ ጉባዔው ምክትል ሰብሣቢ ሥልጣንና ተግባር

ምክትል ሰብሣቢው፡-

1. የአጣሪ ጉባዔው ሰብሣቢው በማይኖርበት ጊዜ ተክቶ ይሠራል፤
2. በሰብሣቢው የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራትን ያከናውናል፡፡

11. የአጣሪ ጉባዔ አባላት ተግባርና ኃላፊነት

1. ማንኛውም የአጣሪ ጉባኤ አባል በአጣሪ ጉባዔው ወይም በኮሚቴ ስብሰባ ላይ በመገኘት በአጀንዳነት በሚቀርበው ጉዳይ ላይ ተካፋይ በመሆን የጉባዔው ሥራ የተሟላ ውጤት እንዲያገኝ ተገቢውን ጥረት ማድረግ ይኖርበታል፤
2. ማንኛውም የአጣሪ ጉባኤ አባል ከአቅም በላይ የሆነ ምክንያት ካላጋጠመው በስተቀር አጣሪ ጉባዔው በሚጠራው በማንኛውም ስብሰባ ላይ መገኘት ይኖርበታል፤
3. ከአቅም በላይ በሆነ ምክንያት ስብሰባ ላይ የማይገኝ ከሆነ ይህንኑ ለሰብሣቢው አስቀድሞ ማሳወቅ አለበት፤
4. የአጣሪ ጉባዔውን ደንብና ሥርዓት ማክበር ይኖርበታል፡፡

12. የስብሰባ ጊዜ

1. አጣሪ ጉባዔው በሶስት ወር አንድ ጊዜ መደበኛ ስብሰባ ያደርጋል፤
2. እንደአስፈላጊ በሶስት ወር ባነሰ ጊዜ ውስጥ ሊሰበሰብ ይችላል፡፡

10. Powers and Duties of the Deputy-Chair person.

The deputy chair person shall

- 1) Undertake the activities of chair person in the absence of the chair person.
- 2) Carry out other activities as may be assigned to him by the chair person.

11. Powers and Duties of the Members.

Any members of the council of Inquiry shall:

- 1) Take part in and be active participant in meetings of the council of Inquiry and committees and make his best efforts for the successfulness of the council;
- 2) Attend any meeting of the council of Inquiry unless prevented by reasons beyond his control;
- 3) Inform the chair person in advance where he has a reason beyond his control and unable to attend a meeting;
- 4) Abide by rules and regulations of the council of Inquiry.

12. Meetings of the Council of Inquiry

- 1) The Council of Inquiry shall hold regular quarterly meetings;
- 2) May holds extra-ordinary meetings in less than three months when it deems necessary.

ክፍል ሦስት

ሕገ-መንግሥትን ስለመተርጎም

13. መሠረቱ

1. አጣሪ ጉባኤው ማንኛውም ህግ፣ ልማዳዊ አሠራር ወይም የመንግሥት አካል ውሳኔ ወይም የባለስልጣን ውሳኔ ከህገ-መንግሥቱ ጋር ይቃረናል የሚል ጥያቄ በፁሁፍ ሲቀርብለት ያጣራል። በሚያደርገው የማጣራት ሂደት ህገ-መንግሥቱን መተርጎም አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ለብሔረሰቦች ምክር ቤት በጉዳዩ ላይ የውሳኔ ሀሳብ ያቀርባል።
2. ማንኛውም ግለሰብ፣ ቡድን ወይም ተቋም ሕገመንግስታዊ ክርክር ጉዳይ ወይም ትርጉም ጥያቄ የሚመለከቱ አቤቱታዎችን ለአጣሪ ጉባኤው ሊያቀርብ ይችላል፤
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት የህገ-መንግሥት ትርጉም ጉዳይ ለአጣሪ ጉባኤው ሊቀርብ የሚችለው
ሀ. በፍርድ ቤት ሊወሰን የሚችል ከሆነ ስልጣን ላለው ፍርድ ቤት ቀርቦ ሲታይ፤
ለ. በአስተዳደር አካል ሊወሰን የሚችል ከሆነ ጉዳዩን ለመወሰን በየደረጃው ስልጣን ላለው አስፈፃሚ አካል ቀርቦ የመጨረሻ ውሳኔ ሲያገኝ

PART THREE

Interpretation of the Constitution

13. The foundation

- 1) The Inquiry Council shall examine any law, customary practice or decision of a government body or official when a question is presented to it in writing that it is against the constitution. When he finds it necessary to interpret the constitution during his inspection process, he submits a proposal for a decision on the matter to the Council of Nationalities.
- 2) Any individual, group or institution may submit petitions to the inquiry Council regarding the issue of constitutional debate or the question of interpretation;
- 3) According to sub-article 1 of this article, the issue of the interpretation of the constitution could be submitted to the inquiry council:
 - a. When brought before a court of competent jurisdiction if it might be determined by a court;
 - b. If it could be decided by the administrative body, it shall be presented to the executive body at each level to decide the matter and get a final decision.

14. መርህ

1. አጣሪ ጉባዔው የሚቀርቡለትን የሕገ-መንግሥት ነፃ ጉዳዮች መርምሮ ለመወሰን ጠቃሚናቸው ብሎ የሚያምንባቸውን የሕገ-መንግሥት አተረጓጎም መርሆዎች መለየትና በሥራ ላይ ማዋል ይችላል፤
2. ለአጣሪ ጉባዔው የቀረበው ጥያቄ በሕገ-መንግሥቱ የሠፈሩትን መሠረታዊ መብቶችና ነፃነቶች የሚመለከት ሲሆን ትርጉሙ ኢትዮጵያ ከተቀበለቻቸው አለምአቀፍ የሰብአዊ መብቶች ሕግጋት አለምአቀፍ የሰብአዊ መብቶች ስምምነቶችና አለምአቀፍ ሰነዶች መርሆዎች ጋር በተጣጠመ መንገድ ይተረጎማል፡፡

15. በፍርድ ቤት ስለሚነሳ የሕገ-መንግሥት ትርጉም ጥያቄ

1. በባለጉዳዩ ወይም ጉዳዩን በያዘው ፍርድ ቤት የሕገ-መንግሥት ትርጉም ጥያቄ ለአጣሪ ጉባዔው ሊቀርብ ይችላል፤
2. ጉዳዩን የያዘው ፍርድ ቤት የትርጉም ጥያቄ ለአጣሪ ጉባዔው የሚልከው ጉዳዩን ለመወሰን ሕገ-መንግሥቱን መተርጎም ያስፈልጋል ብሎ ሲያምን ብቻ ነው፤፤

14. Principle

- 1) The council of Inquiry may develop and implement principles of constitutional Interpretation which it believes to be helpful to investigate and decide on constitutional matters submitted to it.
- 2) Where the constitutional matters, submitted to the council of Inquiry are relating to the fundamental rights and freedoms enshrined in the constitution, such matters shall be interpreted in a manner conforming to the principles of the Universal Declarations of Human Rights. International covenants on Human Rights and International Instruments adopted by Ethiopia.

15. Query of Constitutional Interpretation

Raised by courts

- 1) Query of constitutional interpretation may submit to the council of Inquiry by the court handled the case or the interested party;
- 2) The court handling the case shall submit it to the council of Inquiry only if it believes that there is a need for constitutional interpretation in deciding the case;

3. ፍርድ ቤቱ ለአጣሪ ጉባዔው የሚልከው የሕገ-መንግሥት ትርጉም ለመስጠት አስፈላጊ የሆነውን የሕግ ጉዳይ ብቻ ነው፤

4. ፍርድ ቤቱ ለአጣሪ ጉባዔ የላከው ሕገ-መንግሥት ትርጉም ጥያቄ ውጤት እስኪደርሰው ድረስ የቀረበለትን ጉዳይ ባለበት ሁኔታ እንዲቆይ ማድረግ አለበት፡፡

5. የትርጉም ጥያቄው በባለጉዳዩ በሚቀርብበት ጊዜ ጉባኤው ጉዳዩን እስከሚወስንበት ጊዜ ድረስ በፍርድ ቤቱ ያለው ጉዳይ እንደአስፈላጊነቱ ለጊዜው አግዶ ሊያቆይ ይችላል፡፡

16. በፍርድ ቤት በተያዙ ጉዳዮች ስለሚቀርብ የሕገ-መንግሥት ትርጉም ምጥያቄ

1. በፍርድ ቤት ክርክር ያለው ማንኛውም ባለጉዳይ ጉዳዩን ለመወሰን የሕገ-መንግሥት ትርጉም አስፈላጊ ነው ብሎ ያመነ እንደሆነ ጥያቄውን ለአጣሪ ጉባዔው ማቅረብ ይችላል፤

2. በንዑስ አንቀጽ 1 የተደነገገው አጠቃላይ ድንጋጌ ቢኖርም ባለጉዳዩ ጥያቄውን ለአጣሪ ጉባዔው ከማቅረቡ በፊት ጉዳዩን ለያዘው ፍርድ ቤት ጉዳዩ የሕገ-መንግሥት ትርጉም እንደሚያስፈልገው ጥያቄ ማቅረብ ይኖርበታል፤

3) It is only the legal issue necessary for constitutional interpretation that the court forwards to the council of Inquiry;

4) The court shall keep the case pending until it receives response of the council of Inquiry with respect to the constitutional interpretation related to issue of the case forwarded to it.

5) When the question of interpretation is submitted by the subject, the council may temporarily suspend the case in the court until the time when the case is decided.

16. Query of Constitutional Interpretation raised on cases before a court

1) Any party having a case before a court may, where he believes that there is a need for constitutional interpretation in deciding the case, submit his case to the council of Inquiry;

2) Notwithstanding with the generality of sub-Article (1) of this article, the concerned party shall, before submitting the case to the council of Inquiry, present his request to the court that has handled the case,

3) Where the court rejects the case, the

3. ጥያቄው የቀረበለት ፍርድ ቤት ጥያቄውን ያልተቀበለው እንደሆነ ባለጉዳዩ ውሳኔውን ባወቀ በ30 ቀን ውስጥ ጉዳዩን ለአጣሪ ጉባዔው ማቅረብ ይችላል፤

4. ባለጉዳዩ ለአጣሪ ጉባዔው የሚያቀርበው ጥያቄ የሕገ-መንግሥት ትርጉም ለመስጠት አስፈላጊ የሆነውን የሕግ ጉዳይ ብቻ ነው፤

5. ከባለጉዳዩ የቀረበለትን የትርጉም ጥያቄ አጣሪ ጉባዔው መርምሮ ውሳኔ እስከሚሰጥ ድረስ ፍርድ ቤት ያለው ጉዳይ ባለበት እንዲቆይ የብሔረሰቦች ምክርቤት ትዕዛዝ መስጠት ይችላል፡፡

17. ከፍርድ ቤት ውጭ ስለሚቀርቡ የሕገ-መንግሥት ትርጉም ጥያቄዎች፡-

1. በፍርድ ሊወሰን በማይችል ማንኛውም ጉዳይ ላይ የሕገ-መንግሥት ትርጉም ጥያቄ አንድ ሶስተኛ ወይም ከዚያ በላይ በሆኑ በክልል ሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት አባላትና በዞንና ልዩ ወረዳ ምክር ቤት ወይም አስፈፃሚ አካላት ለአጣሪ ጉባዔው ሊቀርብ ይችላል፤

2. በማንኛውም የመንግሥት አካል ወይም ባለሥልጣን የተሰጠ የመጨረሻ ውሳኔ በሕገ-መንግሥቱ የተደነገገው መሠረታዊ መብትና ነፃነቱ ተጥሷል የሚል ማንኛውም ሰው የሕገ-መንግሥት ትርጉም ጥያቄ

party concerned shall submit his case to the council of Inquiry within 30 days from receipt of the decision of the court,

4) It is only the legal issue necessary for constitutional interpretation that the party concerned shall present to the council;

5) The council of nationalities may order the court to keep the case pending until the council decides on the inquiry of constitutional Interpretation of the case.

17. Query of Constitutional Interpretation arise outside of the court

1) A case requiring constitutional interpretation which may not be handled by courts may be submitted to the council of Inquiry by one thirds of or more than that members of the state council and council of Zone and special wereda or executive bodies.

2) Any person who alleges that his fundamental right and freedoms have been violated by the final decision of any government Institution or official may present his case to the council of

ለአጣሪ ጉባዔው ማቅረብ ይችላል፤ 3. በንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት የሕገ-መንግሥት ትርጉም ጥያቄ ለአጣሪ ጉባዔው የሚቀርበው የመብት መንደል አቤቱታው መጀመሪያ ጉዳዩን አይቶ ለመወሰን በየደረጃው ሥልጣን ላለው የመንግሥት አካል ቀርቦ የመጨረሻ ውሣኔ የተሰጠበት ከሆነ ነው፤ 18. ጥያቄ አቀራረብ አንድ ሕግ ከሕገ-መንግሥቱ ጋር ይቃረናል የሚል ወይም የሕገ-መንግሥት ትርጉም አስመልክቶ ለአጣሪ ጉባዔ የሚቀርብ ጥያቄ ዘርዘር ባለ ሁኔታ በጽሁፍ መቅረብ ይኖርበታል፡፡ 19. መልስ ስለመስጠት ጉባዔው የቀረበው ጥያቄ በፍርድ ቤት በመታየት ላይ ካለ ጉዳይ ጋር የተያያዘ ሆኖ በአንደኛው ተከራካሪ ወገን የቀረበ እንደሆነ እንደአስፈላጊነቱ ሌላው ወገን አስተያየቱን እንዲሰጥ ወይም ማስረጃዎቹን እንዲያቀርብ ዕድል ሊሰጠው ይችላል፡፡ 20. ሕገ-መንግሥታዊነትን ስለሚያስረዳ አካል የአንድ ሕግ ሕገ-መንግሥታዊነት አከራካሪ ሆኖ ሲገኝ የማስረዳት ግዴታ የሚጣለው እንደነገሩ ሁኔታ የክልል መንግሥቱን በሕግ ጉዳዮች ላይ የማማከር ሥልጣንና ተግባር በተሰጠው የመንግሥት አካል ይሆናል፡፡ 21. የሙያ አስተያየት ስለማሰባሰብ ጉባዔው የሕገ-መንግሥት ትርጉም ከመስጠቱ	Inquiry for constitutional interpretation; 3) Any constitutional interpretation query, in accordance with sub-article 2, may be made to the inquiry council only if the case has been exhausted by the government institution having the power with due hierarchy to consider it; 18. Query Questions of inconsistency of laws with the constitution or issues relating to interpretations of the constitution to be submitted to the council of Inquiry shall be in an elaborate writing. 19. Rejoinder If a case submitted by one of the disputants, to the council of Inquiry, bears a relationship with a case simultaneously being handled by a court of law, the other disputant may be allowed, as may be appropriate, to submit his version or evidence pertaining to the case at issue. 20. Explanatory Body Where the constitutionality of a law is found to be controversial, a governmental body which has the power to consult the state governments, as the case may be, shall have the obligation to explain. 21. Gathering of professional Opinions The council of Inquiry may, before it gives constitutional interpretations, call

በፊት አግባብነት አላቸው ብሎ የሚያምንባቸውን ተቋማት ወይም ባለሙያዎች ቀርበው አስተያየት እንዲሰጡ ሊያደርግ ይችላል።

22. ውይይት

አጣሪ ጉባዔው በቀረቡለት ጉዳዮች ላይ፡-

1. እንደአቀራረባቸው ቅደም ተከተል ውይይት ያደርግባቸዋል፤
2. የንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ቢኖርም አጣሪ ጉባዔው አጣዳፊ ነው ብሎ ላመነበት ጉዳይ ቅድሚያ ሰጥቶ ሊወያይ ይችላል።

23. የአጣሪ ጉባዔው አሠራር

አጣሪ ጉባዔው የያዘውን ጉዳይ በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 12 ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት ለሕዝብ ግልጽ በሆነ መንገድ ሊያይ ይችላል።

24. ስለውሳኔ አሰጣጥና የስብሰባ ሥነ-ሥርዓት፤

1. የአጣሪ ጉባዔው ምልዓተ ጉባዔ የሚኖረው ከአባላት ሁለት ሶስተኛው የተገኙ እንደሆነ ነው፤
2. አጣሪ ጉባዔው የቀረበለትን ጉዳይ በአግባቡ ከመረመረ በኋላ የሚሰጠው ውሳኔ በተባበረ ድምጽ ሊሆን ይችላል፤
3. በቀረበ የውሳኔ ሀሳብ ላይ ተቃውሞ የሌለ እንደሆነ ጉዳዩ በአጣሪ ጉባዔው አባላት የተባበረ ድምጽ እንደተወሰነ ይቆጠራል፤

up on pertinent institutions or professionals to appear before it and give opinions.

22. Deliberations

- 1) The council of Inquiry shall deliberate on cases submitted to it as per the order in which they are presented;
- 2) Notwithstanding with sub-article (1) of this article, the council of Inquiry may deliberate by giving priority on cases which it believes urgent.

23. Working condition of the council of Inquiry.

The council of inquiry may handle issues at its disposal in a manner publicly transparent, in accordance with Article (12) (1) of the constitution.

24. Meetings and Rules of Procedure

- 1) The council of inquiry shall have a quorum if two thirds of the members are in attendance;
- 2) The ruling of the council may be given by a unanimous vote after the council of inquiry has thoroughly examined the case submitted to it;
- 3) If no objection are raised on the ruling of the council of inquiry, it may be regarded as a unanimous vote;

4. አጣሪ ጉባዔው በተባበረ ድምጽ መወሰን ያልቻለ እንደሆነ የውሳኔ ሀሣብ የሚሆነው በስብሰባው ከተገኙት አባላት በአብላጫ ድምጽ የተደገፈው ሀሣብ ነው፤
5. በንኡስ አንቀጽ (4) የተደነገገው ቢኖርም የአነስተኛው ድምጽ አስተያየቶች ወይም የማስማሚያ ሀሳቦች ከአጣሪ ጉባዔው ውሳኔ ጋር መያያዝ አለበት፤
6. የተሰጠው ድምጽ በሁለቱም ወገን ዕኩል በሚሆንበት ጊዜ ሰብሳቢው ያለበት ድምጽ ገዢ ይሆናል፡፡

25. በጊዜያዊነት ጉዳይን ከማየት መነሳት

1. እንዲጣራ ከቀረበው ጉዳይ ጋር በተያያዘ በሚቀርብ አሳማኝ አቤቱታ ወይም ማስረጃ መሰረት፤ ወይም የጥቅም ግጭት ያለው የአጣሪ ጉባኤው አባል በራሱ አነሳሽነት የቀረበውን ጉዳይ እንዳያይ ሊነሳ ይችላል፤
2. ለአጣሪ ጉባኤው የቀረበውን ጉዳይ እንዳይመለከት አቤቱታ የቀረበበትን ማንኛውንም የአጣሪ ጉባኤ አባል አስመልክቶ የብሄረሰቦች ምክር ቤት አፈ-ጉባኤ ይግባኝ የማይባልበት የመጨረሻ ውሳኔ ይሰጣል፤
3. አቤቱታ የቀረበበት አባል በራሱ ውሳኔ ከተነሳ ወይም ብሄረሰቦች ምክር ቤት ጉዳዩን ከማየት አባሉን ካነሳ ከክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ዳኞች

- 4) If the council of inquiry cannot decide on a case with a unanimous vote, the opinion of the majority vote of the members attending the meeting shall be considered for a ruling.
- 5) Notwithstanding with sub-article (4), opinions of the minority votes or proposals for compromise shall be appended to the decision of the council of inquiry;
- 6) If equal numbers of votes are taken on both sides, the side the chair person votes for shall prevail.

25. Temporary removal from hearing the case

- 1) Based on a persuasive petition or evidence in relation to the case submitted for inquiry, or a member of the inquiry council who has a conflict of interest may be asked not to hearing the case submitted on his own initiative;
- 2) The speaker of the council of nationalities shall issue a non-appealable final decision regarding any member of the inquiry council to whom a petition has been submitted not to hearing the case submitted to the council of inquiry;
- 3) If the member against whom the petition is submitted is removed by his own decision or if the nationalities council

ተመርጦ ጉዳዩን እንዲያይ ሊደረግ ይችላል፤

4. የጥቅም ግጭቱ ስጋት ከፍርድ ቤት ጋር የተያያዘ በሆነ ጊዜ ክልሉን በህግ በማማከር ከሚያገለግል ተቋም በተጓደለው አባል ምትክ በጊዜያዊነት ተመርጦ ጉዳዩ እንዲታይ ሊደረግ ይችላል፡፡

26. የውሣኔ ይዘት

የአጣሪ ጉባዔው ውሣኔ ወይም የውሣኔ ሃሳብ የቀረበውን ጉዳይ ዝርዝር መግለጫ፣ የሕገ-መንግሥት ትርጉም ያስፈልጋል ወይም አያስፈልግም ያለበትን ምክንያት፣ የደረሰበትን መደምደሚያ በግልጽ የሚያሳይ መሆን ይኖርበታል፡፡

27. የውሣኔ ሀሳብ ስለመላክ

አጣሪ ጉባዔው የሕገ-መንግሥት ትርጉም ያስፈልጋል ብሎ ሲያምን የውሣኔ ሀሳቡንና ከጉዳዩ ጋር የተያያዙ መረጃዎችና ሰነዶችን አያይዞ የውሣኔ ሀሳብ ካጸደቀበት ቀን ጀምሮ ከአንድ ወር ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ ለብሔረሰቦች ምክር ቤት እንዲደርሰው ያደርጋል፡፡

28. ጉዳዮችን በአጭር ጊዜ ስለመወሰን

1. አጣሪ ጉባዔው የቀረበለትን ጉዳይ በአፋጣኝ መርምሮ ውሣኔ መስጠት ይኖርበታል፤
2. አጣሪው ጉባዔ በምርመራው ሂደት ሕገ-መንግሥቱን መተርጎም አስፈላጊ ሆኖ

removes the member from hearing the case, the judges of the Supreme Court of the State may be selected for hearing the case;

- 4) When the risk of the conflict of interest is related to the court, the case may be temporarily selected instead of the associated member from the institution that advises the region on law.

26. Contents of a Ruling

The ruling or the recommendation of the council of inquiry shall consist of details of justification as to why it held the view that constitutional interpretation was necessary or not and the conclusion it has finally made

27. Submitting Recommendations

Where the council, up on consideration of the matter, find it necessary to interpret the constitution, it shall submit its recommendations together with testimonies and documents related to the matter to the council of Nationalities within a month time from the day it has approved its recommendations.

28. Speedy Ruling

- 1) The council shall make a speedy decision on matters referred to it;
- 2) If the council, after investigating the case submitted to its finds that there is

ሳያገኘው ሲቀር የቀረበለትን ጥያቄ ውድቅ በማድረግ ውሳኔውን በዕሁፍ ጥያቄ ላቀረበው አካል ያሳውቃል።

29. ለብሔረሰቦች ምክር ቤት ይግባኝ ስለማቅረብ

1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 27 ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት አጣሪ ጉባዔው በሰጠው ውሳኔ ቅር የተሰኘ ባለጉዳይ ቅሬታውን ለብሔረሰቦች ምክር ቤት በይግባኝ ማቅረብ ይችላል፤
2. በንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚቀርብ ይግባኝ ውሳኔው ለባለጉዳዩ በደረሰ በ30 ቀን ውስጥ ሊቀርብ ይገባል።

30. ስለክፍያ

1. ለሕገመንግሥት አጣሪ ጉባዔ የሚቀርብ ሕገ-መንግሥታዊ ጥያቄ ከክፍያ ነፃ ነው፤
2. በንዑስ አንቀጽ 1 የተደነገገው ቢኖርም እንደአስፈላጊነቱ አጣሪ ጉባዔው በሚመራበት ደንብ መሠረት አቤቱታ አቅራቢው ክፍያ እንዲፈጽም ሊያደርግ ይችላል።

ክፍል አራት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

31. ስለበጀት

አጣሪ ጉባዔው ለስራው የሚያስፈልገውን በጀት የክልሉ የብሔረሰቦች ምክር ቤት ይመድባል።

no need for constitutional interpretation; it may reject the case and inform its decision to the concerned party in written.

29. Appealing to the Council of Nationalities

- 1) Any party who is dissatisfied with the decision of the council given as per article 27 (2) of this proclamation may appeal to the council of Nationalities.
- 2) An appeal under sub-article 1 of this article shall be submitted within 30 days from receipt of the decision of the council.

30. Service Charges

- 1) Any constitutional query submitted to the council of inquiry shall be exempt from a service charge
- 2) Notwithstanding the provisions of sub article (1) of this article, the applicant may be required to effect a payment in accordance with the regulations by which the council of inquiry is guided.

PART FOUR

Miscellaneous provisions

31. Budget

The Council of Nationalities shall allocate budget necessary to the Constitutional

32. የመተባበር ግዴታ ማንኛውም የመንግሥት አካል ወይም ግለሰብ አጣሪ ጉባዔው የሥልጣን ክልሉ በሆኑ ጉዳዮች ላይ የሚሰጠውን ትዕዛዝ የመፈጸም ወይም የማስፈጸም ግዴታ አለበት፡፡ 33. ተፈጻሚነት የማይኖራቸው ሕጎች ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን ማንኛውም ደንብ ወይም መመሪያ ወይም ልማዳዊ አሠራር በዚህ አዋጅ በተሸፈኑ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡ 34. ደንብና መመሪያ የማውጣት ስልጣን ለዚህ አዋጅ ማስፈጸሚያ ዝርዝር ደንብና መመሪያዎችን የብሔረሰቦች ምክር ቤት ሊያወጣ ይችላል፤ 35. አዋጁ የሚጸናበት ጊዜ ይህ አዋጅ በክልሉ ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡ የካቲት 20 ቀን 2016 ዓ.ም ወልቂጤ እንዳሻው ጣሰው የማዕከላዊ ኢትዮጵያ ክልል መንግሥት ፕሬዚደንት	Inquiry Council. 32. Duty to Cooperate Any government body or person shall have a duty to execute the orders given by the council of inquiry on matters within its jurisdiction. 33. Inapplicable Laws Any regulation, directive or customary practices inconsistent with the provisions of this proclamation shall not be applicable 34. Power to Issue Regulations and Directives The regional nationalities council may issue detail regulation and directives for the implementation of this proclamation. 35. Effective Date This proclamation shall be effective from the date of its publication on Regional Negarit Gazeta. Done at welkite, Feb. 28/2024 Endashaw Tasew President of the Central Ethiopia Regional State

